

Bruxelles, 26. siječnja 2024.
(OR. en)

5788/24

Međuinstitucijski predmet:
2024/0012(NLE)

POLCOM 26
COMER 17
RELEX 97
DUAL USE 10
RECH 28
ENER 36
ENV 84

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	25. siječnja 2024.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2024) 26 final
Predmet:	Prijedlog PREPORUKE VIJEĆA o jačanju sigurnosti istraživanja

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2024) 26 final.

Priloženo: COM(2024) 26 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 24.1.2024.
COM(2024) 26 final

2024/0012 (NLE)

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o jačanju sigurnosti istraživanja

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

U europskoj strategiji gospodarske sigurnosti, objavljenoj u lipnju 2023.¹, navedeno je da su globalno zaoštavanje geopolitičkih napetosti i neprijateljskog gospodarskog djelovanja, kibernetički napadi i napadi na kritičnu infrastrukturu, strano uplitanje te dezinformacije razotkrili rizike i slabosti naših društava, gospodarstava i poduzeća. U određenim slučajevima jasno se pokazalo da bi Europa trebala biti bolje pripremljena za nove i nastajuće rizike koji su se pojavili u ovom zahtjevnom geopolitičkom kontekstu.

Kritične tehnologije i tehnologije s dvojnomo namjenom imaju ključnu ulogu u tom kontekstu, a neki od naših konkurenata upotrebljavaju nove i disruptivne tehnologije kako bi ojačali svoj politički, gospodarski i vojni položaj. Zbog toga je moguć zlonamjerni utjecaj na europska istraživanja i inovacije i njihova zloupotreba na načine koji utječu na našu sigurnost ili krše naše etičke norme.

Sektor istraživanja i inovacija posebno je osjetljiv zbog svoje otvorenosti i internacionalizacije, koja je u njegovoj srži. Stoga je za povećanje sigurnosti istraživanja u sektoru istraživanja i inovacija u cijeloj Europi potreban prilagođen pristup čvrsto utemeljen na akademskoj slobodi i institucionalnoj autonomiji, načelima koja su ključna za istraživanje i inovacije.

Visoka učilišta i istraživačke organizacije moraju se snaći u sve složenijem i zaoštrenijem međunarodnom okruženju. Dužnost je EU-a da im pomogne da u takvim okolnostima djeluju odgovorno i sigurno uz puno poštovanje akademske slobode i institucionalne autonomije.

Predložena preporuka Vijeća prvi put pruža zajedničku definiciju problema i zajednički osjećaj hitnosti. U njoj se navode političke smjernice o tome kako bi mogao izgledati učinkovit politički odgovor, uzimajući u obzir da se velik dio rada na sigurnosti istraživanja odnosi na snalaženje u „sivim zonama” u kojima određeni oblici međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija možda nisu zabranjeni, ali su ipak nepoželjni jer ugrožavaju sigurnost Unije i njezinih država članica ili su neetički.

• Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području

Europska strategija gospodarske sigurnosti temelji se na tri elementa: promicanje EU-ove gospodarske osnove i konkurentnosti, zaštita EU-a od rizika za gospodarsku sigurnost; partnerstva s najvećim mogućim brojem zemalja koje dijele našu zabrinutost ili interese u području gospodarske sigurnosti. Cilj je osigurati okvir za pouzdanu procjenu rizika za gospodarsku sigurnost i upravljanje njime na razini EU-a i na nacionalnoj i poslovnoj razini uz istodobno očuvanje i povećanje naše gospodarske dinamike.

U toj strategiji Komisija se obvezala „predložiti mjere za poboljšanje sigurnosti istraživanja kako bi se osigurala primjena postojećih instrumenata, utvrdili i uklonili preostali nedostaci i ujedno očuvala otvorenost inovacijskog ekosustava.” Komisijin prijedlog preporuke Vijeća o sigurnosti istraživanja ispunjava tu obvezu utvrđivanjem vodećih načela za odgovornu internacionalizaciju i ključnih mjera politike na nacionalnoj i sektorskoj razini za jačanje sigurnosti istraživanja te navođenjem inicijativa na razini EU-a za potporu državama članicama i predmetnom sektoru.

¹ Zajednička komunikacija Europskog parlamenta, Europskog vijeća i Vijeća o „Europskoj strategiji gospodarske sigurnosti”, JOIN(2023) 20 od 20. 6. 2023. ([poveznica](#)).

Prijedlog preporuke dopunjuje rad koji traje otkad je Komisija u svibnju 2021. objavila komunikaciju o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama². U toj komunikaciji predstavljena je strategija očuvanja otvorenosti međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija uz istodobno promicanje ravnopravnih uvjeta i uzajamnosti potkrijepljene temeljnim vrijednostima.

U Zaključcima Vijeća o globalnom pristupu iz rujna 2021. Vijeće je dalo mandat za rad na suzbijanju vanjskog upletanja u istraživanja i inovacije³. Na temelju toga poduzete su važne inicijative, među kojima se ističe novi radni dokument službi Komisije o suzbijanju vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije donesen u siječnju 2022.⁴ Taj dokument koriste države članice i dionici u području istraživanja i inovacija kao temelj za raspravu o sigurnosti istraživanja i kao nadahnuće za razvoj vlastitih prilagođenih smjernica i alata. Europski parlament pozdravio je dokument u svojoj Rezoluciji od 6. travnja 2022. o globalnom pristupu⁵. Komisija je poticala i uzajamno učenje među državama članicama provedbom projekta o tome i razvija internetsku jedinstvenu kontaktnu točku na kojoj će objediniti sve relevantne dokumente, izvješća i alate za sigurnost istraživanja.

Osim toga, na sastanku Vijeća za konkurentnost u svibnju 2023. održana je rasprava o politikama na temu „Sigurnost znanja i odgovorna internacionalizacija”, koja je pružila bitne spoznaje i smjernice za prijedlog.

• **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Predložena preporuka dio je sveobuhvatnog paketa mjera koje prate europsku strategiju gospodarske sigurnosti od 20. lipnja 2023. Kao takav, prijedlog čini sastavni dio sveobuhvatnog nastojanja da se poboljša gospodarska sigurnost EU-a u cjelini. Komisija je 3. listopada 2023. donijela Preporuku u kojoj je utvrdila područja tehnologija kritičnih za gospodarsku sigurnost EU-a za potrebe daljnje procjene rizika s državama članicama⁶. Ishod te procjene rizika mogao bi poslužiti kao temelj drugih mjera za provedbu europske strategije gospodarske sigurnosti, uključujući mjere za poboljšanje sigurnosti istraživanja. Razmotrit će se javno savjetovanje pokrenuto Bijelom knjigom o izlaznim ulaganjima, posebno kad je riječ o elementima relevantnima za istraživanje i inovacije.

Osim toga, predložena preporuka komplementarna je s nizom drugih inicijativa EU-a, konkretno:

- rad na suzbijanju hibridnih prijetnji u okviru strategije EU-a za sigurnosnu uniju⁷ i Strateškog kompasa za sigurnost i obranu⁸,
- europska pravila za izvoz robe i tehnologije s dvojnomo namjenom izvan EU-a kako su utvrđena u Uredbi EU-a o kontroli izvoza⁹. Kako bi pomogla visokim učilištima i

² Komunikacija Komisije o globalnom istraživanju i inovacijama: Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja, COM(2021) 252 od 18. 5. 2021. ([poveznica](#)).

³ Zaključci Vijeća o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama od 28. 9. 2021. ([poveznica](#)), posebno stavci 3., 11. i 23.

⁴ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, Suzbijanje vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije – radni dokument službi Komisije, Ured za publikacije Europske unije, 2022. ([poveznica](#)).

⁵ Rezolucija Europskog parlamenta o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama, P9_TA(2022)0112 od 6. 4. 2022. ([poveznica](#)).

⁶ 6689 od 3. 10. 2023. ([poveznica](#)).

⁷ Komunikacija Komisije o strategiji EU-a za sigurnosnu uniju, COM(2020) 605 od 24. 7. 2020. ([poveznica](#)).

⁸ Vijeće Europske unije: Strateški kompas za sigurnost i obranu, ST 7371/22 od 21. 3. 2022. ([poveznica](#)).

- istraživačkim organizacijama, Komisija je u rujnu 2021. objavila preporuku o programima usklađenosti za istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom¹⁰,
- paket za obranu demokracije, koji je Komisija donijela u prosincu 2023. uoči europskih izbora u lipnju 2024. Mjerama iz tog paketa nastoje se suzbiti prijetnje vanjskog upletanja time što se povećava transparentnost aktivnosti zastupanja interesnih skupina, uz istodobno poticanje građanskog angažmana i sudjelovanja građana u našim demokratskim društvima¹¹.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Inicijativa je obuhvaćena područjem „istraživanja i tehnološkog razvoja” u kojem EU i njegove države članice dijele nadležnost u skladu s člankom 4. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Predložena preporuka Vijeća temelji se na članku 182. stavku 5. UFEU-a u vezi s člankom 292. UFEU-a.

Člankom 182. stavkom 5. UFEU-a otvara se mogućnost dopune aktivnostima planiranim u višegodišnjem okvirnom programu, pri čemu Europski parlament i Vijeće, koji odlučuju u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, utvrđuju mjere koje su potrebne za provedbu europskog istraživačkog prostora.

Članak 292. UFEU-a pravna je osnova prema kojoj Vijeće donosi preporuke na temelju prijedloga Komisije.

U okviru inicijative ne predlaže se proširenje regulatorne ovlasti EU-a niti se predlažu dodatne obveze za države članice. Države članice odlučit će u skladu s nacionalnim okolnostima kako provesti ovu Preporuku Vijeća.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Ovaj je prijedlog u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. stavka 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU).

Iako nacionalne vlade mogu najlakše stupiti u kontakt sa svojim sveučilištima i drugim istraživačkim organizacijama te im pružiti potporu da poduzmu potrebne mjere, potrebna je suradnja i koordinacija na razini EU-a kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje europskog istraživačkog prostora (EIP) i smanjile nejednakosti uzrokovane razlikama u nacionalnim mjerama za sigurnost istraživanja.

Trenutačno u EU-u ne postoji jednaka svijest o riziku. Sve više država članica i aktera u području istraživanja i inovacija razvija i uvodi namjenske zaštitne mjere, dok se čini da drugi nisu svjesni problema, što dovodi do ranjivosti koje bi se lako mogle iskoristiti. Stoga je iznimno važna minimalna razina dosljednosti pristupa u cijelom EU-u.

• Proporcionalnost

Ovaj je prijedlog u skladu s načelom proporcionalnosti iz članka 5. stavka 4. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). Ni sadržaj ni oblik ove predložene preporuke Vijeća ne prelazi ono

⁹ Uredba (EU) 2021/821 o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnomo namjenom ([poveznica](#)).

¹⁰ Preporuka Komisije o programima unutarnje usklađenosti za kontrole istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom [...], 2021/1700 od 15. 9. 2021. ([poveznica](#)).

¹¹ Komunikacija Komisije o obrani demokracije, COM(2023) 630 od 12. 12. 2023. ([poveznica](#)).

što je potrebno za ostvarivanje cilja postizanja minimalne razine dosljednosti pristupa u cijelom EU-u.

Pravnim statusom ove inicijative trebala bi se osigurati odgovornost država članica za nju i njezino prihvaćanje. Istodobno bi se trebala uvelike oslanjati na samostalno odlučivanje u sektoru istraživanja i inovacija, u skladu s akademskom slobodom i institucionalnom autonomijom.

Preporuka bi državama članicama i istraživačkim organizacijama pružila potporu u razvoju i provedbi politika i mjera koje su i učinkovite i razmjerne. Naglašava se važnost međunarodne suradnje i otvorenosti u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”. Pokazuje se i koje bi se mjere upravljanja rizikom mogle uvesti, uz potpuno poštovanje akademske slobode i institucionalne autonomije i ujedno izbjegavajući diskriminaciju i stigmatizaciju.

- **Odabir instrumenta**

U predloženoj preporuci Vijeća državama članicama pružaju se smjernice o tome kako djelotvorno utvrditi i suzbijati rizike za sigurnost istraživanja. Preporučuje se da države članice podrže svoj sektor istraživanja i inovacija poduzimanjem odgovarajućih koraka za poboljšanje osviještenosti i izgradnju otpornosti. Preporuka Vijeća na temelju radnog dokumenta službi Komisije o suzbijanju vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije osigurala bi da sve države članice budu aktivno uključene i predane na političkoj razini.

Druga bi mogućnost bila razmotriti preporuku ili komunikaciju Komisije. U pogledu sadržaja potonjima bi se u načelu mogla obuhvatiti ista pitanja kao i preporukom Vijeća. Međutim, zajedničko je tim instrumentima to što oni aktivno ne uključuju niti obvezuju države članice. Nema jamstva da adresati dijele mišljenje o predloženom pristupu i osjećaj hitnosti.

Pravno obvezujuća inicijativa, kao što je direktiva ili uredba, kojom bi se uređivala međunarodna suradnja u području istraživanja i inovacija tako da države članice pravilno utvrde i suzbiju rizike, zajamčila bi pravnu dosljednost u cijeloj Uniji. Međutim, glavna je mana obvezujućeg instrumenta u tom specifičnom kontekstu to što bi ga bilo vrlo teško osmisliti na takav način da se poštuje podjela nadležnosti između EU-a i država članica, kao i načelo akademske slobode i institucionalne autonomije.

Zbog toga se prijedlog preporuke Vijeća smatra primjerenim instrumentom politike za rješavanje predmetnih pitanja.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Nije primjenjivo.

- **Savjetovanja s dionicima**

Predložena preporuka Vijeća temelji se na radnom dokumentu službi Komisije o suzbijanju vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije iz siječnja 2022. Tijekom cijele 2023. održavalo se uzajamno učenje o suzbijanju vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije, tijekom kojeg su stručnjaci iz 13 država članica razmjenjivali nacionalna iskustva i stručno znanje. Osim

toga, održana su tri posebna sastanka o sigurnosti istraživanja sa stručnjacima iz država članica u kontekstu Mreže znanja EU-a o Kini (EUKNOC).

Izrada prijedloga temelji se i na pozivu na očitovanje, koji je bio otvoren za iznošenje mišljenja javnosti na internetskoj stranici „Iznesite svoje mišljenje” od 6. prosinca 2023. do 3. siječnja 2024. Komisija je primila 56 doprinosa, od čega gotovo 40 % od akademskih ili istraživačkih ustanova. Osim poziva na očitovanje, 15. prosinca 2023. održan je i ciljani savjetodavni sastanak na kojem su sudjelovali predstavnici glavnih organizacija dionika na razini EU-a u području istraživanja i inovacija.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Osim informacija dobivenih tijekom postupka savjetovanja, prijedlog se temelji na opsežnim dokaznim materijalima, izvješćima i studijama prikupljenima posljednjih godina. Ključni izvori dokaznih materijala su opsežan i sve veći skup smjernica o sigurnosti istraživanja koje su izradile države članice i sektorske organizacije¹² i izvješća skupina za strateško promišljanje, organizacija dionika i savjetodavnih vijeća o tom pitanju.

Posebna pozornost posvećena je i politikama sigurnosti istraživanja koje su neki od naših međunarodnih partnera provodili u proteklom godinama te uvidima i iskustvu koje su time stekli. To uključuje politike zemalja kao što su Sjedinjene Američke Države, Ujedinjena Kraljevina, Australija i Kanada¹³. U kontekstu multilateralnog dijaloga o vrijednostima i načelima¹⁴ u prosincu 2023. održana je radionica o sigurnosti istraživanja na kojoj su aktivno sudjelovali međunarodni partneri.

- **Procjena učinka**

Procjena učinka nije provedena zbog toga što su predložene aktivnosti komplementarne inicijativama država članica i zbog njihove neobvezujuće i dobrovoljne prirode.

Učinak preporuke uvelike ovisi o angažmanu i spremnosti država članica i sektorskih organizacija na djelovanje i zato se ne može unaprijed procijeniti. Ako Vijeće donese prijedlog, a države članice se obvežu na provedbu njegovih preporuka uz potporu sektora, prijedlog bi mogao poboljšati istraživanja boljom informiranošću i izgradnjom otpornosti u cijeloj Europi.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Prijedlog nije povezan s Komisijinim programom pojednostavnjenja zakonodavstva u okviru REFIT-a. Međutim, ograničeni resursi nastoje se učinkovito iskoristiti, među ostalim korištenjem postojećih upravljačkih struktura europskog istraživačkog prostora i oslanjanjem na postojeće strukture izvješćivanja. Osim toga, u predloženoj preporuci istaknuto je da bi pri uvođenju zaštitnih mjera trebalo izbjeći nepotrebno administrativno opterećenje za sektor i da se u kontekstu financiranja istraživanja vrijeme potrebno za dodjelu bespovratnih sredstava ne bi smjelo nepotrebno produljivati.

- **Temeljna prava**

Jedan od glavnih ciljeva prijedloga je podržati države članice i istraživačke organizacije u

¹² Vidjeti, na primjer, „zbirku smjernica s komentarima za sigurnu i uspješnu suradnju u području istraživanja i inovacija” (2022.) koje je DLR-PT prikupio na zahtjev Komisije ([poveznica](#)).

¹³ Više informacija dostupno je, na primjer, na sljedećim internetskim stranicama: za SAD ([poveznica](#)), za UK ([poveznica](#)), za Australiju ([poveznica](#)) i za Kanadu ([poveznica](#)).

¹⁴ Više informacija o multilateralnom dijalogu o vrijednostima i načelima dostupno je ovdje: [poveznica](#).

nastojanjima da osiguraju da se u međunarodnoj suradnji u području istraživanja i inovacija ne krše temeljne vrijednosti i ljudska prava. Zaštita temeljnih akademskih vrijednosti, posebno akademske slobode i istraživačkog integriteta, središnji je element preporuke.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Iako za ovu inicijativu neće biti potrebno izdvojiti dodatna sredstva iz proračuna EU-a, mjere iz ove Preporuke aktivirat će izvore financiranja na razini EU-a kao i na nacionalnoj i sektorskoj razini.

Za „europski stručni centar za sigurnost istraživanja” koji Komisija namjerava uspostaviti mobilizirat će se postojeći proračun programa Obzor Europa. Razmatra se nekoliko mogućnosti organizacijskog ustroja, koje će Komisija dodatno proučiti uzimajući u obzir preferencije država članica i dionika u pogledu njegovih funkcija.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Za potporu državama članicama i dionicima u provedbi preporuke u potpunosti će se iskoristiti postojeće upravljačke strukture europskog istraživačkog prostora. Očekuje se da će se sigurnost istraživanja nalaziti u sljedećem programu politike europskog istraživačkog prostora za razdoblje 2025. – 2027., koji se trenutačno priprema u dijalogu s državama članicama i dionicima.

Izvješća Komisije temeljit će se na već postojećem izvješćivanju o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama svake dvije godine. Sljedeće izvješće predviđeno je sredinom 2025. Države članice pozivaju se da dostave nacionalne akcijske planove o tome kako namjeravaju provesti preporuku u roku od devet mjeseci od njezina donošenja.

- **Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)**

Nije primjenjivo.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

Opći je cilj inicijative pomoći državama članicama, visokim učilištima i istraživačkim organizacijama, i javnim i privatnim, u upravljanju rizicima za sigurnost istraživanja. Tako će se osigurati da se aktivnosti istraživanja, inovacija i visokog obrazovanja ne zloupotrebljavaju ili zlonamjerno preuzmu na način koji utječe na sigurnost EU-a i njegovih država članica ili na način koji nije neetički. U tu svrhu predložena preporuka Vijeća sadržava sljedeće odjeljke:

- Nakon predstavljanja predmetnog pitanja i političkog konteksta prijedloga u uvodnim izjavama, objašnjava se njegovo područje primjene. Predlaže se definicija „sigurnosti istraživanja” koja se temelji na glavnim elementima različitih definicija koje se koriste na međunarodnoj razini. Pojašnjeno je i na koje se organizacije i dionike preporuka prvenstveno odnosi.
- Zatim se predlažu načela za odgovornu internacionalizaciju. Ta su načela osmišljena tako da se mogu primijeniti za podupiranje oblikovanja i osmišljavanja odgovora politike na pitanje sigurnosti istraživanja na bilo kojoj razini (organizacije EU-a, nacionalne ili privatne istraživačke organizacije). Načela se temelje na pristupima iz nacionalnih i sektorskih smjernica o odgovornoj internacionalizaciji. Iz odgovora na

poziv na očitovanje može se zaključiti da se zajednica dionika jasno slaže s tim načelima.

- Sljedeći odjeljak sadržava konkretne preporuke državama članicama. Podijeljen je na četiri pododjeljka. U prvom pododjeljku oblikuju se preporuke javnim tijelima za djelovanje u sektoru istraživanja i inovacija s ciljem stvaranja potpore strukture i pružanja smjernica. Drugi pododjeljak bavi se ključnom ulogom koju nacionalne organizacije za financiranje imaju u jačanju sigurnosti istraživanja. U trećem pododjeljku razrađuju se preporuke državama članicama u pogledu pružanja potpore visokim učilištima i istraživačkim organizacijama u uvođenju zaštitnih mjera i politika.
- U posljednjem pododjeljku navodi se niz potpornih mjera i inicijativa Komisije za koje je potrebna podrška država članica.
- U završnom odjeljku navodi se kako se podržava i prati daljnje postupanje u vezi s preporukom.

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o jačanju sigurnosti istraživanja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292. prvu i drugu rečenicu u vezi s člankom 182. stavkom 5.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Otvorenost, međunarodna suradnja i akademska sloboda srž su istraživanja i inovacija na svjetskoj razini. Međutim, zbog sve većih međunarodnih napetosti i sve većeg geopolitičkog značaja istraživanja i inovacija, naši istraživači i akademska zajednica sve se češće suočavaju s rizicima za sigurnost istraživanja pri suradnji na međunarodnoj razini, zbog čega se otvaraju mogućnosti zlonamjernog utjecaja na europska istraživanja i inovacije i njihove zloupotrebe na načine koji utječu na našu sigurnost ili krše naše etičke norme. Stoga je ključno da se europska visoka učilišta i istraživačke organizacije, i javne i privatne, podupiru i osnažuju za suočavanje s tim rizicima. Potrebne su precizne i razmjerne zaštitne mjere kako bi međunarodna suradnja ostala otvorena i sigurna.
- (2) Otvorena znanost osigurava najveću moguću pristupačnost znanosti u korist nje same kao i gospodarstva i društva u cjelini, a međunarodna suradnja doprinosi djelotvornom suočavanju s globalnim izazovima. Akademska sloboda podrazumijeva da istraživači mogu slobodno provoditi istraživanja i odabrati istraživačke metode, kao i svoje istraživačke partnere iz cijelog svijeta, dok međunarodna mobilnost talenata u području istraživanja obogaćuje znanstvena istraživanja i ima ključnu ulogu za poticanje inovacija i postizanje znanstvenih otkrića.
- (3) Sve veća strateška konkurencija i povratak politici moći dovode do toga da odnosi među državama postaju sve više transakcijski. Ta je promjena dovela do raznovrsnijih, nepredvidivijih i često hibridnih prijetnji¹. S obzirom na ključnu ulogu tehnologije za političku, gospodarsku i vojnu moć, neki konkurenti EU-a nastoje postići globalnu prevlast novim i disruptivnim tehnologijama kako bi unaprijedili svoje vojne i obavještajne kapacitete uz aktivno provođenje strategija civilno-vojne fuzije.
- (4) Hibridne prijetnje mogu utjecati na sve relevantne sektore, no zbog svoje otvorenosti, akademske slobode, institucionalne autonomije i globalne suradnje sektor istraživanja i inovacija posebno je osjetljiv. Istraživači i inovatori u EU-u cilj su tih prijetnji radi preuzimanja najsuvremenijeg znanja i tehnologije, ponekad koristeći metode koje su

¹ Hibridne prijetnje odnose se na slučajeve u kojima državni ili nedržavni akteri nastoje iskoristiti ranjivosti EU-a u vlastitu korist koordiniranom primjenom kombinacije mjera (tj.: diplomatskih, vojnih, gospodarskih, tehnoloških), ali i dalje bez službene objave rata ([poveznica](#)).

obmanjujuće i prikrivene ili izravnom krađom, ali češće iskorištavanjem međunarodne akademske suradnje naizgled u dobroj vjeri. Osim što ugrožavaju našu sigurnost, te hibridne prijetnje mogle bi utjecati na akademsku slobodu u Europi.

- (5) Visoka učilišta i druge istraživačke organizacije stoga se nastoje snaći u sve zahtjevnijem međunarodnom kontekstu, izloženi riziku neželjenog prijenosa ključnog znanja i tehnologije u problematične zemlje u kojima se ono može upotrijebiti za jačanje vojnih sposobnosti ili u svrhe kojima se krše temeljne vrijednosti. Iako nije uvijek zakonski zabranjena, takva je suradnja nepoželjna jer stvara znatne sigurnosne i etičke probleme.
- (6) U skladu s institucionalnom autonomijom i akademskom slobodom, visoka učilišta i druge istraživačke organizacije najodgovornije su za razvoj svoje međunarodne suradnje i upravljanje njome. Javna tijela na svim razinama trebala bi im pružiti pomoć i potporu, osnažujući ih za donošenje utemeljenih odluka i upravljanje uključenim rizicima za sigurnost istraživanja i osiguravajući da međunarodna suradnja u području istraživanja, inovacija i visokog obrazovanja ostane otvorena i sigurna.
- (7) U proteklim godinama u EU-u se raspravlja o jačanju sigurnosti istraživanja, a pokrenuto je i nekoliko inicijativa:
 - Komisija je u svibnju 2021. objavila Komunikaciju o globalnom istraživanju i inovacijama², u kojoj se iznosi nova europska strategija za međunarodnu politiku istraživanja i inovacija. Vijeće je u rujnu 2021. odgovorilo usvajanjem zaključaka Vijeća³ koji daju politički mandat za zajednički rad na sigurnosti istraživanja.
 - U okvirni program EU-a za istraživanja i inovacije za razdoblje 2021. – 2027. Obzor Europa uvedeno je nekoliko zaštitnih mjera⁴, čime je realizirana posebna odgovornost EU-a kao jednog od najvećih europskih ulagača u istraživanja.
 - Vijeće je u studenom 2021. usvojilo program politike EIP-a za razdoblje 2022. – 2024. u okviru svojih zaključaka o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom (EIP)⁵, u kojima je borba protiv vanjskog upletanja uključena u jednu od njegovih prioritarnih mjera.
 - Komisija je u siječnju 2022., nadovezujući se na svoje obveze koje proizlaze iz Globalnog pristupa i programa politike EIP-a, objavila radni dokument službi Komisije o suzbijanju vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije⁶. Osim toga,

² Komunikacija Komisije o globalnom istraživanju i inovacijama: Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja, COM(2021) 252 od 18. 5. 2021. ([poveznica](#)).

³ Zaključci Vijeća o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama od 28. 9. 2021. ([poveznica](#)), posebno stavci 3., 11. i 23.

⁴ Uredbom o Obzoru Europa, (EU) 2021/695 od 28. 4. 2021. ([poveznica](#)), predviđa se, među ostalim, sigurnosna procjena svih projekata odabranih za financiranje (članak 20.), mogućnost isključivanja subjekata sa sjedištem u trećim zemljama ili pod njihovom kontrolom iz određenih poziva (članak 22. stavak 5.) i dodavanje kriterija prihvatljivosti onima utvrđenima u stavcima od 2. do 5. kako bi se uzeli u obzir posebni zahtjevi politike ili karakter i ciljevi djelovanja (članak 22. stavak 6.) te pravo Komisije ili relevantnog tijela za financiranje da podnese prigovor na prijenos vlasništva nad rezultatima ili na dodjelu isključive licencije za rezultate (članak 40. stavak 4.). Slične odredbe uključene su u Europski fond za obranu i Europski svemirski program.

⁵ Zaključci Vijeća o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom (EIP) od 26. 11. 2021. ([poveznica](#)).

⁶ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, Suzbijanje vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije – radni dokument službi Komisije, Ured za publikacije Europske unije, 2022. ([poveznica](#)).

kako bi se olakšalo uzajamno učenje među državama članicama, tijekom 2023. provedeno je uzajamno učenje.

- U Komunikaciji Komisije „Europska strategija za sveučilišta”⁷, u kojoj se podsjeća da visoka učilišta imaju jedinstven položaj na sjecištu obrazovanja, istraživanja i inovacija i stoga imaju ključnu ulogu u uspostavi europskog prostora obrazovanja i europskog istraživačkog prostora⁸, vanjsko upletanje u visoka učilišta utvrđuje se kao prijetnja i podupire se provedba smjernica o vanjskom upletanju. Uloga visokih učilišta u zaštiti europskih demokratskih vrijednosti u središtu je te strategije.
 - Europski parlament donio je 9. ožujka 2022. rezoluciju o „vanjskom upletanju u sve demokratske procese u Europskoj uniji, uključujući dezinformiranje”, u kojoj poziva na jačanje akademske slobode, poboljšanje transparentnosti stranog financiranja te evidentiranje i praćenje vanjskog upletanja u kulturnu, akademsku i vjersku sferu⁹.
 - U široj sigurnosnoj i obrambenoj perspektivi trenutačno se radi, u okviru strategije EU-a za sigurnosnu uniju¹⁰ i Strateškog kompasa za sigurnost i obranu¹¹, na zajedničkoj procjeni prijetnji i izazova te većoj usklađenosti djelovanja u području sigurnosti i obrane, među ostalim korištenjem različitih instrumenata iz EU-ova paketa instrumenata protiv hibridnih prijetnji za otkrivanje hibridnih prijetnji i odgovor na njih.
 - Uredba EU-a o kontroli izvoza¹² s pravilima EU-a o kontroli izvoza robe i tehnologije s dvojnomo namjenom od velike je važnosti za sigurnost istraživanja. Kako bi pomogla visokim učilištima i istraživačkim organizacijama, Komisija je u rujnu 2021. objavila preporuku o programima usklađenosti za istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom¹³.
- (8) Komisija i Visoki predstavnik donijeli su zajedničku komunikaciju o europskoj strategiji gospodarske sigurnosti¹⁴, čiji je cilj osigurati da Unija nastavi ostvarivati koristi od gospodarske otvorenosti ujedno smanjujući rizik za svoju gospodarsku sigurnost. U strategiji se utvrđuje pristup koji se temelji na tri elementa: promicanje EU-ove gospodarske osnove i konkurentnosti, zaštita od rizika te partnerstva s najvećim mogućim brojem zemalja koje dijele našu zabrinutost ili interese u području gospodarske sigurnosti. U svakom od tih elemenata istraživanje i inovacije imaju ključnu ulogu.
- (9) Na temelju te zajedničke komunikacije Komisija je u svojoj preporuci od 3. listopada 2023.¹⁵ utvrdila tehnološka područja koja su ključna za gospodarsku sigurnost EU-a i

⁷ Komunikacija Komisije o europskoj strategiji za sveučilišta, COM(2022) 16 od 18. 1. 2022. ([poveznica](#)).

⁸ Komunikacija Komisije o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025., COM(2020) 625 od 30. 9. 2020. ([poveznica](#)).

⁹ Rezolucija Europskog parlamenta o vanjskom upletanju u sve demokratske procese u Europskoj uniji, uključujući dezinformiranje, P9_TA(2022)0064 od 9. 3. 2022. ([poveznica](#)).

¹⁰ Komunikacija Komisije o strategiji EU-a za sigurnosnu uniju, COM(2020) 605 od 24. 7. 2020. ([poveznica](#)).

¹¹ Vijeće Europske unije: Strateški kompas za sigurnost i obranu, ST 7371/22 od 21. 3. 2022. ([poveznica](#)).

¹² Uredba (EU) 2021/821 o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnomo namjenom ([poveznica](#)).

¹³ Preporuka Komisije o programima unutarnje usklađenosti za kontrole istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom [...], 2021/1700 od 15. 9. 2021. ([poveznica](#)).

¹⁴ Zajednička komunikacija o europskoj strategiji gospodarske sigurnosti, JOIN(2023) 20 od 20. 6. 2023. ([poveznica](#)).

¹⁵ 6689 od 3. 10. 2023. ([poveznica](#)).

u kojima treba provesti daljnju procjenu rizika s državama članicama. Procjene rizika već su pokrenute kao prioritet za četiri od deset utvrđenih ključnih tehnoloških područja, konkretno za napredne poluvodiče, umjetnu inteligenciju, kvantne tehnologije i biotehnologije. Ishod tih procjena rizika, kad budu dovršene, mogao bi poslužiti kao osnova drugih mjera za provedbu europske strategije gospodarske sigurnosti, uključujući mjere za poboljšanje sigurnosti istraživanja.

- (10) Nadalje, u Zajedničkoj komunikaciji o europskoj strategiji gospodarske sigurnosti najavljeno je da će Komisija predložiti mjere za poboljšanje sigurnosti istraživanja kako bi se osigurala primjena postojećih instrumenata i utvrdili i uklonili preostali nedostaci te istovremeno očuvala otvorenost istraživačkog i inovacijskog okruženja.
- (11) Razgovori s državama članicama i organizacijama dionika o utvrđivanju nedostataka iz prethodne točke ukazuju na hitnu potrebu među oblikovateljima politika i stručnjacima za većom konceptualnom jasnoćom, zajedničkim razumijevanjem predmetnih pitanja, kao i o tome što čini odgovor politike koji je i razmjeran i učinkovit.
- (12) Sve veći broj država članica oblikovao je ili oblikuje politike kojima se nastoji poboljšati sigurnost istraživanja. Iako ta nastojanja općenito doprinose boljoj informiranosti i jačanju otpornosti, nekoordinirano umnožavanje nacionalnih mjera dovelo bi do neujednačenosti nacionalnih politika, razlika među državama članicama, a time i fragmentacije europskog istraživačkog prostora. Stoga je potrebna koordinacija na razini EU-a kako bi se osigurali jednaki uvjeti i zaštitio integritet europskog istraživačkog prostora.
- (13) Treba naglasiti da sigurnosne zaštitne mjere u području istraživanja mogu biti zaista djelotvorne samo ako se dosljedno primjenjuju na svim razinama, uključujući na razini EU-a, nacionalnoj, regionalnoj i razini pojedinačnih javnih i privatnih istraživačkih organizacija, kako ne bi došlo do pravnih praznina i izbjegavanja mjera.
- (14) U određenim slučajevima interpretativne smjernice mogle bi biti od koristi za usklađenost s relevantnim zakonodavstvom i pravilima EU-a. To se posebno odnosi na pravila o kontroli izvoza, posebno na nematerijalni prijenos tehnologije, zahtjeve u pogledu viza za strane istraživače¹⁶ i tumačenje određenih zahtjeva u pogledu otvorene znanosti i upravljanja intelektualnom imovinom iz perspektive sigurnosti istraživanja.
- (15) Važno je strukturno procijeniti hibridne prijetnje koje utječu na istraživačko i inovacijsko okruženje i poboljšati informiranost o stanju među oblikovateljima politika, oslanjajući se na Službu za jedinstvenu obavještajnu analizu (SIAC), posebno jedinicu za otkrivanje hibridnih prijetnji, te rad Europskog centra izvrsnosti za suzbijanje hibridnih prijetnji (Hybrid CoE)¹⁷ i ENISA-e u pogledu kibernetičko-sigurnosnih prijetnji¹⁸.
- (16) Uzimajući u obzir da se znatan udio istraživanja i inovacija odvija u privatnom sektoru, ključno je oblikovati ciljne smjernice i alate za poduzeća, posebno za novoosnovana poduzeća s velikim intenzitetom istraživanja te mala i srednja poduzeća. Iako rizici kojima su izložena poduzeća mogu biti slični, njihova se situacija

¹⁶ Direktiva (EU) 2016/801 o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova *au pair* od 11. 5. 2016. ([poveznica](#)).

¹⁷ Europski centar za suzbijanje hibridnih prijetnji autonomna je međunarodna organizacija za suzbijanje hibridnih prijetnji utemeljena na umrežavanju, osnovana 2017., sa sjedištem u Helsinkiju ([poveznica](#)).

¹⁸ Agencija Europske unije za kibersigurnost (ENISA) je agencija Unije posvećena postizanju visoke zajedničke razine kibernetičke sigurnosti u cijeloj Europi ([poveznica](#)).

razlikuje od situacije visokih učilišta i istraživačkih organizacija. U tom bi kontekstu trebalo ukazati na postojeća pravila, uključujući pravila o kontroli izvoza robe s dvojnomo namjenom, provjeri stranih ulaganja i aktualnom radu na praćenju vanjskih ulaganja.

- (17) U pripremi ove preporuke posebna pozornost posvećena je iskustvu država članica, kao i partnera EU-a, i u bilateralnim i u multilateralnim okruženjima. U njoj se uzimaju u obzir političke pouke ključnih partnera i naglašava se da bi trebalo formulirati pristup koji odgovara jedinstvenom europskom kontekstu. S našim partnerima stalno nastojimo razmjenjivati informacije i iskustva te dobru praksu i tražiti načine za usklađivanje zaštitnih mjera, među ostalim u multilateralnom dijalogu o vrijednostima i načelima, u okviru pregovora o pridruživanju i zajedničkih sastanaka upravljačkog odbora za znanost i tehnologiju u kontekstu međunarodnih sporazuma o znanosti i tehnologiji, kao i u okviru multilateralnih foruma, kao što su G7, OECD i NATO, te relevantnih multilateralnih aranžmana za kontrolu izvoza.
- (18) Sigurnost istraživanja je područje kojem se pridaje sve veća pažnja, a aktualna rasprava o povezanim rizicima i najboljem načinu upravljanja njima sve je intenzivnija. Stoga postoji potreba za daljnjim poboljšanjem informiranosti, olakšavanjem uzajamnog učenja između država članica i relevantnih organizacija dionika te doprinosom fleksibilnom i brzom pristupu učenju.

PODRUČJE PRIMJENE

1. Za potrebe ove preporuke „sigurnost istraživanja” odnosi se na upravljanje rizicima povezanim s:
 - (a) nepoželjnim prijenosom ključnog znanja, vještina i tehnologije koji može utjecati na sigurnost EU-a i njegovih država članica, primjerice ako je usmjeren na vojne svrhe u trećim zemljama;
 - (b) zlonamjernim utjecajem na istraživanje, pri čemu treće zemlje mogu instrumentalizirati istraživanje kako bi se proširili određeni diskursi ili potaknula autocenzura među studentima i istraživačima, čime bi se kršili akademska sloboda i istraživački integritet u EU-u;
 - (c) kršenjem etičkih normi ili integriteta kad se tehnologije upotrebljavaju za suzbijanje ili narušavanje temeljnih vrijednosti, u Uniji ili izvan nje.
2. Za potrebe ove preporuke „međunarodna suradnja” trebala bi se tumačiti kao suradnja javnih i privatnih istraživačkih organizacija i visokih učilišta s istraživačkim i inovacijskim organizacijama i poduzećima sa sjedištem izvan EU-a. Uključivanje istraživačkih i inovacijskih organizacija i poduzeća sa sjedištem u EU-u koje su u vlasništvu ili pod kontrolom subjekata izvan EU-a trebalo bi razmotriti na temelju procjene rizika.
3. U kontekstu ove preporuke „procjena rizika” odnosi se na postupak u okviru međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija u kojem se uzima u obzir kombinacija glavnih čimbenika rizika. Kombinacija tih čimbenika određuje razinu rizika. Ključni elementi koje treba procijeniti mogu se podijeliti u četiri kategorije:
 - profil rizičnosti organizacije sa sjedištem u EU-u koja se upušta u međunarodnu suradnju: razmotriti prednosti i ranjivosti organizacije, uključujući financijsku ovisnost, relevantne za istraživački projekt,
 - područje istraživanja i inovacija u kojem će se odvijati međunarodna suradnja: razmotriti je li projekt usmjeren na područje istraživanja, npr. područje ključne

tehnologije, ili uključuje metodologiju ili istraživačku infrastrukturu koja se smatra posebno osjetljivom iz sigurnosnog ili etičkog gledišta ili u pogledu ljudskih prava,

- profil rizičnosti treće zemlje u kojoj međunarodni partner ima sjedište ili u kojoj je subjekt u čijem je vlasništvu ili pod čijom je kontrolom (npr.: podliježe li zemlja mjerama ograničavanja ili ima problematične pokazatelje u području vladavine prava ili zaštite ljudskih prava, agresivnu strategiju civilno-vojne fuzije ili ograničenu akademsku slobodu),
 - profil rizičnosti međunarodne partnerske organizacije: dubinski analizirati organizaciju s kojom se namjerava surađivati kako bi se saznalo je li povezana s vladom ili oružanim silama, opredijeljenost uključenih istraživača/osoblja i namjere partnera u pogledu krajnje uporabe ili primjene rezultata istraživanja.
4. Za potrebe ove preporuke „sektor istraživanja i inovacija” obuhvaća sve istraživačke organizacije i sva visoka učilišta u svim dijelovima Unije, javna i privatna. S obzirom na značaj drugih dionika, kao što su uredi za prijenos tehnologije, agencije za internacionalizaciju, gospodarske komore i poduzeća koja se intenzivno bave istraživanjem, ova preporuka može biti jednako relevantna za sve druge aktere u istraživačkom i inovacijskom okruženju u EU-u. Prema potrebi, mogle bi se razmotriti i aktivnosti međunarodne suradnje povezane s obrazovanjem.

NAČELA ODGOVORNE INTERNACIONALIZACIJE

1. Nastaviti promicati i braniti akademsku slobodu i institucionalnu autonomiju, uzimajući u obzir da odgovornost za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija u najvećoj mjeri snose visoka učilišta i druge istraživačke organizacije;
2. nastaviti promicati i poticati otvorenu i ujedno sigurnu međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija s partnerima u trećim zemljama, u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”, osiguravajući da rezultati istraživanja budu vidljivi, dostupni, interoperabilni i ponovno upotrebljivi (načela FAIR), uzimajući u obzir primjenjiva ograničenja, uključujući sigurnosna pitanja;
3. osigurati proporcionalnost mjera: ako se zaštitne mjere uvedu, one ne bi trebale prelaziti ono što je nužno za ublažavanje predmetnih rizika i izbjegavanje nepotrebnog administrativnog opterećenja. Cilj je smanjivanje rizika, a ne međusobno udaljavanje;
4. usmjeravati mjere za sigurnost istraživanja na zaštitu gospodarske sigurnosti, uključujući sigurnost Unije i nacionalnu sigurnost, i obranu zajedničkih vrijednosti, uključujući akademsku slobodu, izbjegavajući pritom protekcionizam i neopravdanu političku instrumentalizaciju istraživanja i inovacija;
5. promicati autonomnost sektora, omogućujući istraživačima i inovatorima da donose informirane odluke, naglašavajući društvenu odgovornost visokih učilišta i drugih istraživačkih organizacija, nadovezujući se na načelo da „akademska sloboda podrazumijeva akademsku odgovornost”;
6. usvojiti pristup na načelu uključenosti svih dijelova vlade, u kojem se okupljaju relevantno stručno znanje i vještine, osigurava sveobuhvatan pristup sigurnosti istraživanja i potiče usklađenost vladinih mjera i komunikacije prema sektoru istraživanja i inovacija, uključujući konkretne korake za usavršavanje i prekvalifikaciju relevantne radne snage;

7. primjenjujući pristup koji se temelji na riziku donijeti politike koje su primjenjive u svakoj zemlji, utvrđujući i uklanjajući rizike za sigurnost istraživanja na njihovu izvoru, s obzirom na to da je to najbolje jamstvo da se zadrži uravnotežen pristup mogućnostima i rizicima u suradnji u području istraživanja i inovacija i da se ne zanemari razvoj prijetnji, uključujući pojavu novih prijetjećih aktera;
8. osigurati da se poduzme sve što je moguće da bi se izbjegli svi oblici diskriminacije i stigmatizacije, izravne i neizravne, koji bi se mogli pojaviti kao neželjene nuspojave zaštitnih mjera, i osigurati potpuno poštovanje temeljnih prava i zajedničkih vrijednosti;
9. uvažavati dinamičnu prirodu sigurnosti istraživanja, koju oblikuju novi rizici, novi uvidi i geopolitički konteksti, za što je potreban pristup učenju s periodičnim preispitivanjima kako bi se osiguralo da politike sigurnosti istraživanja ostanu ažurne, učinkovite i razmjerne.

PREPORUČUJE DRŽAVAMA ČLANICAMA DA:

uz puno poštovanje institucionalne autonomije i akademske slobode i u skladu s nacionalnim okolnostima i njihovom odgovornošću za nacionalnu sigurnost:

1. rade na razvoju i provedbi usklađenog skupa političkih mjera za poboljšanje sigurnosti istraživanja, koristeći se na najbolji mogući način elementima navedenima u ovom odjeljku, uzimajući u obzir prethodno navedena načela odgovorne internacionalizacije;
2. sudjeluju u dijalogu s dionicima u području istraživanja i inovacija s ciljem definiranja odgovornosti i uloga i izrade nacionalnog akcijskog plana, oblikovanja nacionalnih smjernica prema potrebi i navođenja relevantnih mjera i inicijativa za bolju sigurnost istraživanja, zajedno s vremenskim okvirom za njihovu provedbu;
3. uspostave potporne strukture, npr. savjetodavni centar za sigurnost istraživanja kako bi se istraživačima i inovatorima pomoglo u suočavanju s rizicima povezanim s međunarodnom suradnjom u području istraživanja i inovacija. Okupljanjem međusektorskog stručnog znanja i vještina trebalo bi proizvesti informacije i savjete koje istraživačke organizacije mogu koristiti za donošenje informiranih odluka, procjenjujući prednosti i rizike buduće međunarodne suradnje i drugih usluga za kojima sektor istraživanja i inovacija ima jasnu potrebu, uključujući aktivnosti poboljšanja informiranosti i osposobljavanja;
4. učvrste bazu dokaza za oblikovanje politika u području sigurnosti istraživanja analizom prijetnji, među ostalim iz perspektive kibernetičke sigurnosti, kao i provedbom ili naručivanjem istraživanja relevantnih za politiku;
5. obrate posebnu pozornost na kritične tehnologije utvrđene u Preporuci Komisije o područjima tehnologija kritičnih za gospodarsku sigurnost EU-a s državama članicama¹⁹ te ishode takvih zajedničkih procjena rizika;
6. ojačaju međusektorsku suradnju unutar vlade, posebno okupljanjem oblikovatelja politika odgovornih za visoko obrazovanje, istraživanje i inovacije, vanjske poslove te obavještajne podatke i sigurnost;

¹⁹ Preporuka Komisije o područjima tehnologija kritičnih za gospodarsku sigurnost EU-a za daljnju procjenu rizika s državama članicama od 3. 10. 2023. ([poveznica](#)).

7. olakšaju razmjenu informacija o prethodno navedenoj analizi i istraživanju s javnim i privatnim istraživačkim organizacijama, među ostalim i informativnim sastancima sa ili bez oznake tajnosti ili angažiranjem posebnih časnika za vezu;
8. steknu uvid u otpornost sektora te djelotvornost i proporcionalnost primjenjivih politika sigurnosti istraživanja, eventualno redovitim testiranjem otpornosti i simulacijama incidenata;
9. poduzmu nacionalne mjere kako bi se osigurala usklađenost s primjenjivim pravilima EU-a o kontroli izvoza robe s dvojnomo namjenom i mjerama ograničavanja donesenima u skladu s člankom 29. UFEU-a i člankom 215. UFEU-a, posebno u pogledu nematerijalnog prijenosa tehnologije, i postrože provedbu i izvršavanje režima sankcija koji su relevantni za istraživanje i inovacije, kao što su mjere kojima se zabranjuje prijenos određenih tehnologija;
10. proaktivno daju doprinos objedinjenoj platformi EU-a za suzbijanje vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije razmjenom alata i resursa razvijenih javnim financiranjem kako bi se olakšalo prekogranično prihvaćanje tih alata i resursa i njihova primjena na način koji je pristupačan i jednostavan za korisnika;
11. u suradnji s privatnim sektorom sastavljaju ciljne informacije i smjernice za poduzeća uključena u privatna istraživanja i inovacije, među ostalim za novoosnovana poduzeća s velikim intenzitetom istraživanja te mala i srednja poduzeća;
12. razmotre, prema potrebi i na temelju procjene rizika, primjenu mjera iz ove preporuke na aktivnosti međunarodne suradnje u području visokog obrazovanja, uključujući aktivnosti mobilnosti studenata i osoblja;

Uloga organizacija koje financiraju istraživanja

13. surađuju s organizacijama koje financiraju istraživanja kako bi se osiguralo sljedeće:
 - (a) da sigurnost istraživanja bude sastavni dio postupka prijave pri kojem se uzimaju u obzir različiti čimbenici koji zajedno definiraju profil rizičnosti projekta. Cilj je potaknuti korisnike da razmišljaju o kontekstu u kojem se odvija suradnja u području istraživanja i inovacija i o tome koje bi motivacije i (tajni) planovi mogli imati ulogu, osiguravajući da se potencijalni rizici i prijetnje utvrde unaprijed kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri izbjegli problemi u kasnijoj fazi;
 - (b) da se problematični istraživački projekti odabrani za financiranje („znak upozorenja”) podvrgavaju procjeni rizika razmjerno njihovu profilu rizičnosti, iz čega bi proizišao dogovor o odgovarajućim zaštitnim mjerama za bavljenje utvrđenim rizicima, ujedno osiguravajući da se vrijeme potrebno za dodjelu bespovratnih sredstava nepotrebno ne produljuje i izbjegavajući nepotrebno administrativno opterećenje;
 - (c) da se pri primjeni zaštitnih mjera u nacionalnim programima financiranja uzimaju u obzir one koje se primjenjuju u relevantnim programima financiranja EU-a;
 - (d) da podnositelji zahtjeva od potencijalnih partnera za projekte visokog rizika traže određena jamstva, primjerice sklapanjem sporazuma o partnerstvu, da će se rezultati istraživanja upotrebljavati na način pri kojem se poštuju temeljne vrijednosti, uključujući poštovanje ljudskih prava;

- (e) da su u organizaciji za financiranje dostupni odgovarajuće stručno znanje i vještine za bavljenje pitanjima sigurnosti istraživanja te za uspostavu odgovarajućih mjera praćenja i evaluacije radi nadzora projekata u različitim fazama, uključujući praćenje incidenata i poduzimanje vjerodostojnih mjera u slučaju neusklađenosti;

Potpora visokim učilištima i drugim istraživačkim organizacijama

14. potiču i podupiru visoka učilišta i druge istraživačke organizacije da:

- (a) uspostave sektorsku platformu dionika kako bi se olakšala razmjena informacija, uzajamno učenje, razvoj alata i smjernica te izvješćivanje o incidentima; razmotre objedinjavanje resursa kako bi se na najbolji način iskoristili ograničeni i raspršeni resursi i stručno znanje;
- (b) provode unutarnje postupke upravljanja rizikom na strukturirani način, među ostalim provedbom procjene rizika, dubinske analize potencijalnih partnera i eskalacijom na više razine internog donošenja odluka u slučaju pojave problematičnih elemenata („znak upozorenja”), izbjegavajući pritom nepotrebno administrativno opterećenje;
- (c) uvijek pri sklapanju sporazuma o istraživačkom partnerstvu sa stranim subjektima, što uključuje memorandume o razumijevanju, ustraju na uključivanju ključnih okvirnih uvjeta, kao što su poštovanje temeljnih vrijednosti, akademskih sloboda, reciprociteta i dogovora o upravljanju intelektualnom imovinom, uključujući širenje i vrednovanje rezultata, licenciranje ili prijenos rezultata i stvaranje izdvojenih poduzeća, te da osiguraju postojanje izlazne strategije u slučaju nepoštovanja uvjeta sporazuma;
- (d) procijene rizike povezane s programima za talente u visokom obrazovanju i istraživanju koje sponzoriraju strane vlade, s posebnom pažnjom na sve nepoželjne obveze nametnute njihovim korisnicima, te zajamče da pružatelji tečajeva i osposobljavanja koje financiraju strane vlade poštuju mandat i pravila ustanove domaćina;
- (e) ulažu u interno stručno znanje i vještine u području sigurnosti istraživanja, zaduže odgovarajuće organizacijske razine za sigurnost istraživanja i ulažu u kibernetičku higijenu i stvaranje kulture u kojoj postoji ravnoteža između otvorenosti i sigurnosti;
- (f) izrađuju programe osposobljavanja, uključujući internetske tečajeve, za stručnjake i nove članove osoblja u početku njihova rada, kao i kurikulare usmjerene na osposobljavanje sljedeće generacije savjetnika za sigurnost i oblikovatelja politika; osposobe osobe koje zapošljavaju novo osoblje da u okviru strukturnog postupka provjere provjeravaju i otkrivaju problematične elemente („znak upozorenja”) u prijavama za radna mjesta u području istraživanja, posebno u kritičnim područjima istraživanja;
- (g) u znanstvenim publikacijama i svim drugim oblicima širenja rezultata istraživanja osiguraju potpunu transparentnost izvora financiranja i opredijeljenosti istraživačkog osoblja, izbjegavajući da ovisnost o stranim

zemljama i sukob interesa ili obveze prema njima utječu na kvalitetu i sadržaj istraživanja;

- (h) uvedu sektorizaciju, fizičku i virtualnu, koja bi zajamčila da se u područjima kao što su laboratoriji i istraživačka infrastruktura pristup podacima i sustavima koji su posebno osjetljivi odobrava na temelju stroge nužnosti pristupa, i da za internetske sustave postoje robusni mehanizmi za kibernetičku sigurnost;
- (i) osiguraju sprečavanje svih oblika diskriminacije i stigmatizacije, izravne i neizravne, jamčenje sigurnosti pojedinaca, posebno obraćajući pažnju na pritisak koji na dijasporu vrši zemlja podrijetla i druge oblike zlonamjernog utjecaja, što bi moglo dovesti do autocenzure i utjecati na sigurnost stranih istraživača, doktoranada i studenata, te da se incidenti prijave;

Podupiranje mjera na razini Unije

15. u potpunosti surađuju s ciljem olakšavanja provedbe mjera koje je Komisija poduzela ili namjerava poduzeti kako bi podržala provedbu ove preporuke, konkretnije da:
- (a) potpuno iskoriste otvorene metode koordinacije, posebno upravljačkih struktura EIP-a, kako bi se podigla razina informiranosti, olakšalo uzajamno učenje i podupirala dosljednost politika;
 - (b) osnuju europski stručni centar za sigurnost istraživanja kao središnju točku, povezanu s Komisijinom objedinjenom platformom za suzbijanje vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije, doprinoseći time stvaranju zajednice praktičara na razini EU-a i održavanju strukturiranog dijaloga s organizacijama dionika, kao i razmatranju sigurnosti istraživanja relevantnom za politiku i analizu trendova i obrazaca u cijeloj Uniji;
 - (c) poboljšaju informiranost o stanju među oblikovateljima politika, u suradnji s Visokim predstavnikom, provedbom strukturirane procjene hibridnih prijetnji koje utječu na istraživačko i inovacijsko okruženje;
 - (d) osmisle metodologiju testiranja otpornosti koju na nacionalnoj razini mogu dobrovoljno primjenjivati visoka učilišta te javne i privatne istraživačke organizacije;
 - (e) zajedno s državama članicama i uz sudjelovanje dionika nastave raditi na procjeni rizičnosti kritičnih tehnologija²⁰ i da sudjeluju u dijalogu kako bi se osigurala razmjena informacija i dosljednost pristupa u pogledu procjene rizika i zaštitnih mjera za sigurnost istraživanja u nacionalnim programima financiranja i relevantnim EU-ovim programima financiranja;
 - (f) oblikuju alate i resurse, primjenjive svugdje ili prilagođene određenoj zemlji, za pružanje potpore visokim učilištima te javnim i privatnim istraživačkim organizacijama u provedbi dubinske analize potencijalnih partnera i da svake dvije godine zajedno s organizacijama dionika na razini EU-a organiziraju Forum dionika o sigurnosti istraživanja;
 - (g) pripreme smjernice za tumačenje, prema potrebi, osmišljavanja postupaka procjene rizika, kao i primjene relevantnog zakonodavstva EU-a;

²⁰ Preporuka Komisije o područjima tehnologija kritičnih za gospodarsku sigurnost EU-a za daljnju procjenu rizika s državama članicama od 3. 10. 2023. ([poveznica](#)).

- (h) surađuju sa sektorom istraživanja i inovacija radi procjene kako najbolje povećati transparentnost izvora financiranja istraživanja i opredijeljenosti istraživača;
- (i) jačaju dijalog s međunarodnim partnerima o sigurnosti istraživanja i poduzimaju inicijative za postizanje zajedničkog stajališta EU-a o toj temi na multilateralnim forumima.

IZVJEŠĆIVANJE

1. Preporučuje se da države članice provedu ovu preporuku što prije. Pozivaju se da do [unijeti datum 9 mjeseci od donošenja u Vijeću] Komisiji dostave svoj akcijski plan (iz točke 2. preporuka državama članicama) u kojem se utvrđuju odgovarajuće mjere koje treba poduzeti za jačanje sigurnosti istraživanja, uzimajući u obzir vlastite početne pozicije.
2. Komisija će pratiti napredak postignut u provedbi ove preporuke korištenjem okvira za praćenje i izvješćivanje o upravljanju EIP-om, u suradnji s državama članicama i nakon savjetovanja s dotičnim dionicima i svake dvije godine izvješćivati Vijeće u okviru svojeg dvogodišnjeg izvješćivanja o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama. Nakon temeljite procjene i uzimajući u obzir budući razvoj geopolitičke situacije mogu se predložiti i daljnje mjere i koraci.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*